

Az MN hadtáp háborús vezetésének rendszere

Pártos János ezredes

A korszerű háborúban a fegyveres küzdelem sikere megköveteli a fegyveres erők központosított, rugalmas és operatív vezetését. A fegyveres erőket úgy kell felkészíteni és készenlétben tartani, hogy már a háború első percétől kezdve képesek legyenek megkezdeni a tevékenységet az agresszor meglepetésszerű támadásának megghiúsítására és megsemmisítésére. Ez a fegyveres erők vezetésének legszigorúbb központosítását teszi szükségessé.

A korszerű háború jellegét a helyzetek gyors és éles változásainak lehetőségeit (mind az arcvonalon, mind a hátszágban) figyelembe véve a legfelsőbb politikai (állami) vezetésnek minden időben, de különösen a kritikus helyzetekben olyan tájékozottsággal kell rendelkeznie, amely biztosítja számára a gyors és helyes döntések meghozatalát, az események menetére való ráhatást.

Ennek érdekében a felsőbb katonai (állami) vezetésnek olyan katonai törzssel kell rendelkeznie, amely mindenkor tisztában van a kialakult katonai helyzettel, arról értékelt adatok vannak birtokában, képes a legfelsőbb vezetés részére előkészíteni a fegyveres küzdelem folytatására és megvívására vonatkozó döntéseket, illetve biztosítani azok végrehajtását.

Ennek megfelelően, a felső katonai vezetésnek szervesen és harmonikusan be kell illeszkednie mind a legfelsőbb politikai-állami vezetés, mind a koalíciós katonai vezetés rendszerébe és a vezetés struktúrájának és mechanizmusának biztosítása kell a kellő centralizáltságot, operativitást és gyorsaságot.

Az állam biztonságát fenyegeő veszély esetén, az ország védelmének és vezetésének központi irányítását a Honvédelmi Tanács veszi át.

A Honvédelmi Tanács háborús körülmények között munkáját háborús vezetési pontokon végzi, melyek a HM vezetési pontjaival egységes rendszert képeznek. A vezetési pontok közötti kapcsolattartásnak, a vezetési pontok működésének rendszere elveiben már békeidőben kidolgozásra kerül.

A Honvédelmi Minisztériumra, mint az MN legfelsőbb katonai szervére háború esetén – hasonlóan békefeladataihoz – *alapvetően hármass funkció hárul*:

a) Az ország háborús kormányzati rendszerének részeként, mint a legfelsőbb vezetés katonai törzse részt vesz – a politikai, hadászati célkitűzéseknek megfelelően – a háborús tervek gyakorlati megvalósítására vonatkozó legfelsőbb szintű döntések előkészítésében, valamint az ország védelmi potenciálja összetevőinek háború alatti fenntartására és fejlesztésére irányuló javaslatok és tervek kidolgozásában.

A Magyar Néphadsereg legfelsőbb katonai vezető szerveként – mint főparancsnokság – biztosítja a létrehozott védelmi potenciál felhasználását a fegyveres küzdelem sikeres folytatása érdekében.

A koalícióhoz való tartozásunkból kiindulva a Magyar Néphadsereg irányítása – a csapatok rendeltetésének megfelelően – közvetlenül, illetve közvetve kerül megvalósításra. Háborúban közvetett módon történik a koalíciós front hadműveleti alárendeltségébe kerülő, elvonuló szárazföldi csapatok hadműveleti irányítása, illetve az abban való részvétel.

Közvetlenül történik a honi légvédelmi csapatok (amellett, hogy a Varsói Szerződés egységes légvédelmi rendszerében oldják meg feladataikat), a hátszágvédelmi csapatok; a HM közvetlen alárendeltségű erők hadászati-hadműveleti, valamint az egész MN-ben a politikai és személyügyi munka, továbbá ugyan csak az egész MN vonatkozásában – a szükséges felkészítés, és minden oldalú biztosítás (ezen belül a hadtápbiztosítás) irányítása.

c) A fegyveres küzdelem sikeres vezetése érdekében – mint legfelső szakigazgatási szerv – államigazgatási (hatósági) tevékenységet fejt ki. A hatáskörébe tartozó területeken biztosítja a legfelsőbb párt- és állami vezetés fegyveres küzdelemre, a hadsereg tevékenységét biztosító igények kielégítésére vonatkozó döntéseinek realizálását.

A HM háborús működési rendjében a legfelső katonai vezetés által az MN hadműveleti vezetésében, a harcoló csapatok tevékenységének minden oldalú biztosításában, továbbá a szövetségi szerződésekből folyó katonai kötelezettségek végrehajtásában elfoglalt szerep a döntő.

Sajátosság emellett, hogy a szervek többségének funkcionális és ágazati feladatát lehetőleg a kialakított struktúra alapvető megbontása nélkül – de a háborús vezetéshez szükséges csoportosításban – kell ellátnia. Így a háborús feladatok ellátása – békéhez viszonyítva – eltérő szervezettel, megváltozott (növekvő, illetve csökkenő) létszámmal kerül megvalósításra.

A Honvédelmi Minisztérium háború esetén is egységes szervezetnek tekintendő, de célszerű háborús funkcióinak megfelelően csoportosítani.

A háborús vezetés alapelvei és a működési rend sajátos vonásai figyelembevételével a HM több vezetési lépcsőre – ezen belül több vezetési pontra – tagozódva oldja meg a háború esetén rá háruló feladatokat.

Az MN hadtáp folyamatos és összehangolt vezetésének biztosítása érdekében az MNHF-ség személyi állományát úgy célszerű csoportosítani, hogy rendelkezzen egy erős, jól felkészült központi csoporttal, amely az úgynevezett MN HVP-on megoldja az MN haderőnemei és csapatai hadtápbiztosításának vezetését és biztosítsa hadtáp erők és eszközök összehangolt alkalmazását.

Ezen alapvető csoportosításon kívül rendelkezni kell olyan operatív csoportokkal, amelyek állandó jelleggel képviselik a hadtápot. Az operatív csoportok rendeltetése az, hogy biztosítsák az MN hadtáp megfelelő képviseletét, a kölcsönösen szükséges információ áramlását és előkészítik az MNHF döntéseit abban az esetben, ha az ideiglenes jelleggel ezen vezetési pontok valamelyikén ténykedik.

Az MN hadtápvezetés következő részét az állami szervek vezetési pontjaira kiküldetésre kerülő operatív csoportok képezik, mint pl. Eü. M., KPM.

Ezen túlmenően az MN HVP-on állandóan készen kell lenni arra, hogy különböző összetételű operatív csoportokat kiküldöntsön egyes fontos feladat végrehajtásának összehangolására, a végrehajtás segítésére.

Mint ahogy közismert, az MN hadtáp vezetése a miniszter direktívája, a VKF követelményei alapján az MN HVP-ról valósul meg. A központhadtáp rendelkezik azonban olyan mozgékony csapatokkal, amelyek alapvető rendelkezése az elvonuló szárazföldi csapatok hadtápbiztosításával kapcsolatos feladatok végrehajtása. E mozgékony csapatok vezetése is az MN HVP-ról történik. Arra az esetre azonban, ha a mozgékony csapatok a hadművelet során az MN HVP-tól eltávolodnak, ki kell küldeni a már békében létrehozott EHVP-t a célból, hogy a vezetést közelítsük a mozgékony csapatok működési körletéhez és biztosítsuk a FRONT HVP-val való folyamatos együttműködést.

Ezeket az állandó jellegű operatív csoportokat az EHVP állományát békeidőben célszerű kijelölni és biztosítani azok tervszerű felkészítését a várható feladataik ellátására.

A továbbiakban tekintsük át fontosabb vonásaiban, mely feladatokat kell az MN hadtáp vezetésének végrehajtani az MN harcászati helyzetbe helyezése érdekében, a hadászati-hadműveleti szétbontakozás időszakában és a haditevékenységek során.

Az MN hadtáp vezetésének a feladatai szerteágazóak. Ezekből folyamatában néhány sajátos, döntő tényezőt emelek ki.

a) Az MN háborús helyzetre történő átállítását megelőzően a hadászati hadtápvezetés szervei – köztük az MNHF-ség – folyamatosan irányítják a központhadtáp felkészítésével, a csapatok ellátásával kapcsolatos meghatározott feladatokat.

Amennyiben a helyzet feszültsége úgy kívánja és a felső politikai, katonai vezetés döntésével rejtetten már ebben az időszakban létrejönnek, vagy kiegészülnek alakulatok, a hadtápvezetésnek is reagálnia kell és meg kell tenni javaslatait az MN vezetésének az adott helyzet és a várható feladatok gondos értékelése után.

Melyek lehetnek ezek a kérdések? Elsősorban arra vonatkoznak, hogy milyen központhadtáp szervezetet vonjanak be a feladatba, milyen rendszabályokat kell tenni a megalakítandó, a huzamos gyakorlatokon részt vevő, vagy a rejtett „M” során megalakuló egységek, magasabbegységek hadtápbiztosítására.

Különböző egyeztetéseket kell végezni ebben az időszakban, melyek közül kiemelkedhet a hadászati-hadműveleti készletek decentralizálási tervének pontosítása, illetve annak felmérése, hogy a hadtápot milyen további feladatokra kell felkészítenünk.

Már itt szükségessé válhat, hogy az MN hadtápvezetés javaslatot tegyen a népgazdasági gyártási, beszerzési tervek módosítására, kezdeményezheti a népgazdasági Számítási Év egyes feladatai részleges, illetve teljes tervezését, várhatóan már ebben az időszakban az egészségügyi és közlekedési szaktárcákkal együttműködési feladatokat oldhat meg.

Az MN felsővezetés ezirányú tevékenységével összhangban, az MN hadtáp vezető szervének fokozottan át kell tekinteni a DHDCS-tal a hadtáp átadási-együttműködési terveit, pontosítani az átadások, biztosítások helyét, idejét és módjait.

E feladatok eredményes biztosítása, a hadtáp harcászati helyzete és mozgósítási készsége fokozása érdekében kiemelt szerepet tulajdonítunk annak, hogy a hadsereg vezetése a népgazdasági szervekre való ráhatással már békében segítse elő,

hogy kapacitásai – lehetőség szerint az MN hadáp szükségleteivel összhangban kerüljenek fejlesztésre, ezáltal érvényesüljön a népgazdaság és a néphadsereg – ennek hadtápa – háborús felkészítésének egysége.

b) Az egyes harcckészültségi fokozatok bevezetése során az MN hadtápvezetésnek minden esetben négy alapvető feladatra kell reagálnia. Ezek a következők:

- a központhadtáp és a népgazdasági szervekkel való együttműködés;
- a központhadtáp szövetséges együttműködési és kötelezettségi feladatai végrehajtása;
- a központhadtáp szervezetek, készletek, kapacitások felkészítésének, működtetésének kérdései és végül
- az MN hadtápvezetés ráhatása a Magyar Néphadsereg seregtestei, csapatai hadtápbiztosítására.

Mіндеzen szempontokat komplexen, egymással összefüggően kell értékelni és ennek alapján megteremteni a szükséges javaslatokat, illetve intézkedéseket.

Bár az egyes harcckészültségi fokozatok során a döntési ciklusok megismétlődnek, célszerű az egyes fokozatok hadászati hadtápvezetéssel összefüggő sajátosságaira röviden utalni.

A *Fokozott Harckészültség* elrendelése esetén az MN hadtápvezetésnek különös gondot kell fordítania a központi raktáraiban arra, hogy e raktárakból a csapatszintű készletek kiadásával egy időben sor kerülhet a hadászati-hadművelési rendeltetésű készletek málházására, szállítására való előkészítésére. A vasúti szervekkel – a békében elkészített – szállítási terveket pontosítani, a szakminisztériumokkal, illetve szövetségekkel a feladatokat egyeztetni kell.

A hadtápvezetés kiemelt feladata, hogy tájékozódjon a mozgósított csapatok, valamint a következő fokozatban belépők ellátási, hadtápbiztosítási problémáiról, a harcckészültségi hadtáp utaltsági rendszer működéséről. Tegye meg a szükséges intézkedéseket a seregtestek felé az ellátás érdekében.

Az MN hadtápvezetés volumenében és jelentőségében legnagyobb feladata a *Háborús Veszély Harckészültségi fokozat* hadtáp feladatainak irányítása. E fokozatban olyan fontos feladatokra kell intézkedni, egyeztetni, mint az esetlegesen határbiztosításra kijelölt erők hadtápbiztosítása, a határőrséggel a hadtápbiztosítási kérdésekben az együttműködés pontosítása, saját szervezetei meghatározott körének mozgósítása, a seregtestek, csapatok mozgósított állománya ellátottságának, anyagi, egészségügyi biztosításának, békeidőben kiadott utaltsági rendszerei működőképességének ellenőrzése, a felmerülő problémákra való reagálás. *E fokozatban települ ki – az MNVKF külön parancsára – az MN HVP.*

Kiemelt fontosságú feladata ezen időszaknak a hadászati-hadművelési készletek széttelepítésére, decentralizálásra való előkészítése, illetve végrehajtásának megkezdése.

A *Teljes Harckészültség* feladatai során biztosítani kell a szövetségesek részére átadandó szállító és egészségügyi szervezetek átadását. Ennek érdekében a hadtápvezetésnek pontosítania kell a DHSCS hadtáp vezető szerveivel alkalmazással, ellátással még esetlegesen felmerülő függő kérdéseket.

E fokozatban tér át az MN teljes állománya a háborús ellátási rendszerre, melynek működésére, a hadászati hadtáp vezető szerveiken kívül, a végrehajtás irányítására szintjén a seregtest-parancsnokoknak is kiemelt figyelmet kell fordítaniuk

Megkezdődik a csapatok és anyagi készletek vasúti szállításához szükséges vasúti kocsik és vonóerők biztosítása, mely a hadászati hadtápvezetés figyelmét – a vezérkar igényeivel összhangban – a közlekedési szolgálat és a KPM illetékesei útján csapatszállítások szállítási tervei pontosítására irányítja.

A Teljes Harckészültség kiemelt feladata az Egészségügyi Minisztérium mozgósítási tervében szereplő, néphadseregünk részére kapacitást biztosító polgári kiürítő és (kiegészítő kórház) hálózat átvételének folyamatos biztosítása, a működési feltételek megteremtése. A hadtáp szakmai vonatkozású kérdéseiben a hadigazdálkodás bevezetése kapcsán megfelelő rendszabályokra javaslatot, illetve intézkedéseket kell tenni.

c) A hadászati hadtápvezetésnek jelentős feladatokat kell végeznie a Magyar Néphadsereg *hadműveleti szétbontakozása* során. Néhány sajátos feladat jelentésére szorítkozom.

Ilyen feladatok, hogy biztosítani kell a vasúton átcsoportosításra kerülő csapatok, kitelepülő raktárak, előrevonásra kerülő hadászati-hadműveleti készletek szállításának folyamatosságát, a KHEL csoportosításának felvételét. Kiemelt gondot kell fordítani ebben az időszakban az MN részére kijelölt polgári kórházakból azon kiürítő kapacitás soron kívüli átvételére, melyekből – és néhány katonai egészségügyi szervezetből – az elvonuló csapatok érdekében Vegyes Kórházbázisok kerülnek létrehozásra.

Kiemelt feladat ebben az időszakban a DHSCS hadtáptörzsével az együttműködés folyamatosságának biztosítása. *E mozzanatban* kerülhet kikülönítésre az EHVP állománya és *jöhet létre az MN EHVP*.

d) A *haditevékenységek során* az MN hadtápvezetés sajátos feladatai közül kiemelem:

– a hadtáp folyamatos feltöltését a vezérkar követelményei, a reális szükségletek és lehetőségek figyelembevételével, elsődlegesnek tekintve az elvonuló szárazföldi, valamint a honi légvédelmi csapatok ellátását;

– a hadtápvezetés figyeleme az említett feladat mellett a háború időszakában döntően az MNK területére összpontosul, mely hadszínteret képez. Ezen belül is főleg három terület, amely kiemelt és nagyvolumenű feladatot jelent.

Ezek egyike a közlekedési biztosítás, ahol a népgazdasági szállításokkal számolva biztosítani kell a saját hadászati-hadműveleti és szövetséges igények kielégítését. Itt a hadászati hadtáp feladatait a helyzet értékelése, az MN vezetése részére javaslatétel, a hátsországi közlekedési csapatok alkalmazására feladatállítást, illetve a helyreállítások és szállítások KPM-mel történő szakmai egyeztetése képezi. Kiemelt szakfeladata ezen időszaknak az ország területére mért ellenséges tömeges csapások után a Dunán és Tiszán történő átszállítások (IÁK-ok) célszerű működtetésének megtervezése és irányítása, illetve – a KPM szakembereivel együttműködve – a vasúti-közúti hálózat működtetésének legcélszerűbb helyreállításának biztosítása.

A másik fő feladat, amely ezt az időszakot jellemzi, a hátsországi egészségügyi biztosítási rendszer aktív működésének biztosítása. Ez döntően Egészségügyi Minisztériumi együttműködést igényel, az állami és katonai egészségügyi szolgálat tevékenységének összehangolásában, kiemelten az első tömeges csapások időszakában, amikor szinte egy időben az országban igen nagy tömegű polgári és katonasérülttel számolhatunk. E feladat végrehajtásában – a területi illetékesség-

nek megfelelően – a polgári egészségügyi szolgálat területi, a megyei egészségügyi szolgálatok is közreműködnek.

A harmadik terület szakanyagi-technikai vonatkozású. A hadtápvezetés fő feladatát az igények kielégíthetőségének felmérése, a biztosítás lehetőségei és módozatainak feltárása, az MN vezetés részére történő javaslatlattétel, a biztosítás gyakorlati végrehajtásának az érintett népgazdasági és a szövetséges hadtáp vezetőszervekkel történő egyeztetése, illetve a hadászati hadtáp útján annak irányítása jelenti.

Az MN hadtápvezetés feladatai az MN vezetése keretében az MN felsővezetés követelményeit figyelembe véve bonyolult, szerteágazó feladatot jelentenek, és a néphadseregi, népgazdasági és szövetséges szervek szoros együttműködését igénylik.

A hadászati hadtápvezetés által irányított hadtápbiztosítási feladatok maradéktalan végrehajtása a hadtáp működő- és teljesítőképességének javításával, vezetésének korszerűsítésével valósítható meg.